

УДК 553.7 (477.62)

ПРОЯВИ ТА РОДОВИЩА МІНЕРАЛЬНИХ ВОД НА УЗБЕРЕЖЖІ АЗОВСЬКОГО МОРЯ В МЕЖАХ ДОНЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЇХ ВИКОРИСТАННЯ

Калашник Л. П., Стрекозов С. М.

(Приазовська КГП КП «Південукргеологія», м. Волноваха, Україна)

Ольшанська І. М., Козар М. А., Фоцій М. В.

(КП «Південукргеологія», м. Дніпропетровськ, Україна)

Приведена характеристика минеральных вод, распространенных на побережье Азовского моря в пределах Донецкой области. Установлено наличие нескольких типов минеральных вод в разных водоносных горизонтах одного участка. Предлагается широкий спектр минеральных вод, лечебных грязей, которые в сочетании с благоприятными климатическими факторами могут стать гидроминеральной базой не только области, но и государства в целом.

Description of mineral waters abundant at the Azov Sea coast within the Donetsk region is given. Several types of mineral waters in different water-bearing formations of one and the same site are identified. A wide range of mineral waters and therapeutic muds, which in combination with favourable climatic factors may become hydromineralogical base not only of the Donetsk region but Ukraine on the whole, is proposed.

Ще у 1985 році Приазовською ГРЕ завершені роботи з пошуків мінеральних підземних вод на узбережжі Азовського моря в межах Донецької області. В результаті було виділено 9-ть перспективних ділянок для подальшого вивчення та промислової розробки. В першу чергу інтерес викликали мінеральні води для

промислового розливу як лікувально-столові. На двох ділянках проведені детальні розвідки, затверджені запаси мінеральних вод у ДКЗ України і проводиться промисловий розлив. Це, насамперед, Новоазовське (м. Новоазовськ, 1993 р.) та Азовське (м. Маріуполь, 2002 р.) родовища мінеральних лікувально-столових підземних вод. Як бачимо, основний напрямок розвідки мінеральних вод є промисловий розлив. Але узбережжя багате і на лікувальні води для внутрішнього та зовнішнього застосувань. На сьогодні, завдяки економічному розвитку багатьох підприємств Донецької області відбувається відродження санаторно-курортного напрямку. Підприємства будують пансіонати та санаторії, які будуть працювати цілорічно. Тому, якщо до таких лікувально-оздоровчих факторів як Азовське море з його природними пляжами та кліматом узбережжя буде приєднано лікувальні ванни та бювети мінеральної води, буде виправдане функціонування санаторію протягом цілого року.

Геологорозвідувальними роботами встановлено наявність декількох типів мінеральних вод у різних водоносних горизонтах на одній ділянці. Тобто санаторій може мати мінеральну воду лікувально-столову, лікувальну для внутрішнього застосування та лікувальну для зовнішнього використання, що може надати санаторію багатопрофільний напрямок.

До того ж на узбережжі є прояви лікувальних грязей.

Підземні мінеральні води, поширені на узбережжі Азовського моря, мають аналоги не тільки на Україні (Миргородська, Айвазовська, Іжевська), а й за її межами.

Це мінеральні води:

– хлоридні кальцієво-натрієві Друскиненкайського типу, який поширений в Латвії та Литві;

– хлоридні натрієві, йодні, Ходиженського типу, поширені в Росії;

– хлоридні натрієві, бромні, Талицького типу, поширені в Росії.

На жаль на сьогодні лікувальні води на узбережжі Азовського моря в межах Донецької області не використовуються.

Одеським науково-дослідним інститутом курортології (нині Український науково-дослідний інститут медичної реабілітації та

курортології) виконано попередню комплексну бальнеологічну оцінку підземних вод узбережжя Азовського моря, яка дозволила виділити три основні бальнеологічні групи мінеральних вод:

- малої та середньої мінералізації без вмісту специфічних компонентів та властивостей;
- середньої мінералізації з підвищеним вмістом йоду або бромиду;
- високої мінералізації та розсоли з підвищеним вмістом йоду та бромиду.

Мінеральні води малої та середньої мінералізації без специфічних компонентів та властивостей виявлені на семи ділянках узбережжя. Ділянки розташовані поблизу сс. Ялта, Мелекіне, Широкіне, Седово, Обрив та мм. Маріуполь і Новоазовськ. Пошуковими свердловинами тут отримані мінеральні води, аналоги яких використовуються на відомих курортах та для промислового розливу як лікувально-столові. У лікувальних цілях ці мінеральні води використовуються при захворюваннях шлунково-кишкового тракту, хронічних захворюваннях печінки та ін.

Мінеральні води середньої мінералізації з підвищеним вмістом йоду або бромиду виявлені на трьох ділянках. Це ділянки поблизу сс. Юр'ївка, Широкіне та Седово. Аналоги виявлених підземних вод пошуковими свердловинами використовуються у курортній практиці як лікувальні при захворюваннях хронічними гастритами із секреторною недостатністю, хронічними колітами, а також, враховуючи вміст у них йоду, – тиретоксикозом. Слід зауважити, що підземні води з відносно низькою мінералізацією (7,8 г/дм³) та вмістом йоду, який досягає бальнеологічних норм (6,3-6,7 г/дм³), зустрічаються досить рідко.

Мінеральні води високої мінералізації та розсоли з підвищеним вмістом йоду та бромиду досить широко поширені на узбережжі Азовського моря. Найбільш перспективними є п'ять ділянок підземних вод. Ділянки розташовані поблизу сс. Ялта, Білосарайська Коса, Мелекіне, Широкіне, Седово. Такі мінеральні води використовуються для зовнішнього застосування у вигляді лікувальних ванн. Основними показниками використання вод є захворювання опорно-рухового апарату, центральної та периферичної нервової системи, деякі захворювання шкіри та ін.

Таким чином ми маємо цілий спектр лікувальних природних факторів для розвитку санаторно-курортного бізнесу на узбережжі Азовського моря.

Для тієї категорії людей, яким за будь-яких обставин не рекомендовано морський клімат, недалеко від узбережжя можна запропонувати лікування та відпочинок у лісовому масиві Велико-Анадольська лісова дача. Лісовий масив разом із серією водоїмищ р. Кашлагач утворюють сприятливий мікроклімат, який є додатковим оздоровчим фактором. Тут розвідане Велико-Анадольське родовище мінеральних радонових вод.

За висновком Українського НДІ медичної реабілітації та курортології підземні води родовища є радіоактивними слабо радоновими і можуть використовуватись як лікувальні для зовнішнього використання – ванни, душ, зрошування, інгаляція. При умові зниження концентрації радона до рівня нижче 100 Бк/дм^3 мінеральні води можуть використовуватись як лікувально-столові. Медичними показниками таких вод є хронічні гастрити з підвищеною та збереженою секреторною функцією шлунку, хронічні панкреатити, захворювання печінки та жовчних шляхів різного походження, в тому числі і після вірусного гепатиту при відсутності схильності до частих загострень, без явищ жовтухи та змін у крові.

Велико-Анадольське родовище передано в експлуатацію і на його базі створюється санаторний комплекс. Також є можливості для розвідки нових аналогічних ділянок і передачі їх у промислове освоєння.

Геологами Приазов'я пропонується широкий спектр мінеральних вод, лікувальних грязей, які у взаємодії з сприятливими кліматичними факторами можуть стати гідромінеральною базою не тільки області, а і країни взагалі.